

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GĖLO POŽEMINIO VANDENS GAVYBOS GRĖŽINIŲ ĮTEISINIMO LAIKINOJO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-144(2), LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ VALSTYBINIUS GAMTOS IŠTEKLIUS ĮSTATYMO NR. I-1163 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-145(2) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. X-764 13, 14 IR 16 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-146(2)

Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. balandžio 14 d. sprendimo Nr. SV-S-78 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1–3 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos gėlo požeminio vandens gavybos grėžinių įteisinimo laikinojo įstatymo projektui Nr. XIVP-144(2) (toliau – Įstatymo projektas XIVP-144(2)), Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo Nr. I-1163 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-145(2) ir Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764 13, 14 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-146(2) (toliau – Geriamojo vandens tiekimo įstatymo projektas Nr. XIVP-146(2)) (toliau kartu – įstatymų projektai) ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui juos tobulinti pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodyta, kad įvertinus tai, kad Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatyme nustatytas didesnio mokesčio tarifas apskaičiuojamas šiame įstatyme nustatytus tarifus dauginant iš koeficiento 10 ir gautą skaičių padauginus iš išgautų išteklių kiekio, taip pat įvertinus, kad ne visi ūkio subjektai, naudojantys požeminio vandens išteklius iš nelegaliai įrengtų grėžinių, turės apskaitos duomenis, Įstatymo projekte Nr. XIVP-144(2) siūloma numatyti fiksuotą vienkartinės įmokos dydį (toliau – vienkartinė įmoka), kuris būtų diferencijuojamas priklausomai nuo planuojamo išgauti požeminio vandens išteklių kiekio. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad vienkartinė įmoka prilyginama Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatyme nustatytam didesnio tarifo mokesčiui. Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad, didesnio tarifo mokestis už valstybinius gamtos išteklius įskaitomas: 90 procentų – į valstybės biudžetą ir teisės aktų nustatyta tvarka naudojamas Aplinkos apsaugos rėmimo programai finansuoti, 10 procentų – į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami gamtos ištekliai, biudžetą ir teisės aktų nustatyta tvarka naudojamas Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiajai programai finansuoti. Priėmus Įstatymo projektą XIVP-144(2), savivaldybių institucijoms gali padidėti administracinė našta ir darbo laiko sąnaudos, susijusios su gautų paraiškų dėl savivaldybės pritarimo naudoti grėžinį vertinimu, todėl siūlytina Įstatymo projekte XIVP-144(2) numatyti, kad 1/5 vienkartinės įmokos būtų įskaitoma ir į savivaldybių biudžetą, šias lėšas panaudojant savivaldybei sprendžiant aktualius aplinkosauginius klausimus.

2. Įstatymo projekte XIVP-144(2) nurodyta, kad įsiteisinti bus galima iki šio įstatymo įsigaliojimo įrengtus gėlo požeminio vandens gavybos grėžinius, nedetalizuojant, kokiais duomenimis vadovaujantis bus nustatomas grėžinio įrengimo laikas. Atsižvelgiant į tai, kad

gręžinio įrengimo laikotarpio nustatyti dėl gamtinių ir technologinių aplinkybių ne visais atvejais įmanoma, įvertinus, kad toks reikalavimas gerokai pailgintų gręžinio įteisinimo procesą, siūlyta atsisakyti formuluotės „iki šio įstatymo įsigaliojimo įrengtą“, atitinkamai pakoreguojant Įstatymo projekto XIVP-144(2) 1, 2, 3, 4, 5 ir 7 straipsnius.

3. Įstatymo projekto XIVP-144(2) 2 straipsnio 2 ir 4 dalyse siūlytina išbraukti „įskaitant viešojo vandens tiekėją“, nes viešajam vandens tiekėjui pagal Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymą reikalingas leidimas naudoti požeminio vandens išteklius, o šiose dalyse siekiama reglamentuoti atleidimą nuo atsakomybės asmenims, kuriems šis leidimas nereikalingas. Siūloma nustatyti vienodas sąlygas visiems asmenims, norintiems legalizuoti gėlo požeminio vandens gavybos gręžinius, nurodant, kad visi asmenys prieš gręžinio legalizavimo pradžią sumokėtų mokesį. Siūlome apsvarstyti galimybę Įstatymo projekto XIVP-144(2) 2 straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytiems asmenims nustatyti mažesnio dydžio gręžinio legalizavimo mokesį. Atsižvelgus į šį pasiūlymą, atitinkamai pakoreguoti Įstatymo projekto XIVP-144(2) 2 straipsnio 2 ir 4 dalis ir 6 straipsnį.

4. Siekiant teisinio reglamentavimo aiškumo, siūlome tikslinti Įstatymo projekto XIVP-144(2) 2 straipsnio 5 ir 6 dalis išdėstant jas taip:

„5. Asmuo, kuriam nuosavybės ar patikėjimo teise priklauso arba kuris valdo ir (arba) naudoja Žemės gelmių registre neregistruotą gręžinį arba Žemės gelmių registre registruotą, tačiau Žemės gelmių registre neturintį nurodyto savininko, gręžinį, ir kuriam pagal Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymą, požeminio vandens išteklių išgavimui reikalingas leidimas, neturi mokėti Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatyme nustatyto mokesčio už išgautus požeminio vandens išteklius už paskutinius trejus metus, taip pat šis mokestis už paskutinius trejus metus negali būti Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka naujai apskaičiuojamas (perskaičiuojamas), jeigu asmuo šio įstatymo 6 straipsnio nustatyta tvarka sumoka vienkartinę įmoką.

6. Asmuo, kuriam nuosavybės ar patikėjimo teise priklauso arba kuris valdo ir (arba) naudoja Žemės gelmių registre neregistruotą gręžinį arba Žemės gelmių registre registruotą, tačiau Žemės gelmių registre neturintį nurodyto savininko, gręžinį, ir kuriam pagal Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymą, požeminio vandens išteklių išgavimui reikalingas leidimas, neturi mokėti Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatyme nustatyto mokesčio už išgautus požeminio vandens išteklius už paskutinius trejus metus, taip pat šis mokestis už paskutinius trejus metus negali būti Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka naujai apskaičiuojamas (perskaičiuojamas), jeigu asmuo vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatyme nustatyta tvarka sumokėjo mokesį už išgautus požeminio vandens išteklius už paskutinius trejus metus ir šio įstatymo 3 straipsnio nustatyta tvarka savivaldybės vykdomajai institucijai pateikė paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti gręžinį, arba jeigu asmuo vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatyme nustatyta tvarka sumokėjo mokesį už išgautus požeminio vandens išteklius už paskutinius trejus metus ir šio įstatymo galiojimo laikotarpiu ir šio įstatymo 3 straipsnio nustatyta tvarka savo noru nusprendžia likviduoti jam priklausančią arba jo valdomą ir (arba) naudojamą Žemės gelmių registre neregistruotą gręžinį arba jeigu asmuo vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatyme nustatyta tvarka sumokėjo mokesį už išgautus požeminio vandens išteklius už paskutinius trejus metus ir šio įstatymo 4 straipsnio nustatyta tvarka informavo Aplinkos apsaugos departamentą prie Aplinkos ministerijos apie ketinimą įrašyti savininko duomenis į Žemės gelmių registrą.“

Siūloma Įstatymo projekto XIVP-144(2) 2 straipsnio 5 ir 6 dalių redakcija leis įgyvendinti nustatytus tikslus: sukurti tokį teisinį mechanizmą, kurio pagrindu, asmeniui sumokėjus vienkartinę įmoką, už praėjusius trejus metus, iš jo negali būti reikalaujama sumokėti atitinkamą aplinkosauginį mokesį, taip pat šio mokesčio negalima perskaičiuoti. Pagal Įstatymo projekto XIVP-144(2) redakciją, siekiant to paties tikslo, numatyta, kad minėtu atveju asmeniui negali būti taikoma mokesčio apskaičiavimo (perskaičiavimo) senatis. Tai reiškia, kad mokėtinas aplinkosauginis

mokestis gali būti perskaičiuojamas netaikant mokesčio perskaičiavimo senaties. Siūloma numatyti vienodas sąlygas visiems asmenims ir Įstatymo projekto XIVP-144(2) 2 straipsnio 6 dalyje nustatyti, kad nuo vienkartinės įmokos mokėjimo būtų atleisti tik asmenys, kurie nors ir išgavo požeminio vandens išteklius iš nelegaliai įrengtų ar bešeimininkių gręžinių, tačiau vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatyme nustatyta tvarka deklaravo išgautus požeminio vandens išteklius ir mokėjo mokesčius paskutinius trejus metus. Siekiant Įstatymo projekte XIVP-144(2) aiškiai nustatyti gręžinio nuosavybės pagrindus, siūlytina formuluote „nuosavybės ar patikėjimo teise“ atitinkamai papildyti Įstatymo projekto XIVP-144(2) 2, 3, 4, 5 ir 7 straipsnius.

5. Įstatymo projekto XIVP-144(2) 3 straipsnio 1 dalyje siūlome numatyti, kad savivaldybės vykdomoji institucija teikia ne tik pagrįstą nuomonę dėl pritarimo naudoti gręžinį, bet ir dėl nepritarimo, taip pat siūlytina patikslinti įrengiamos geriamojo vandens infrastruktūros faktinę situaciją, po žodžių „kurioje įrengta“ įrašyti žodžius „ar įrengiama“. Siekiant nesukurti prielaidų pasireikšti korupcijai siūlytina vietoj „gali nepritari naudoti gręžinį“ įrašyti „nepritaria gręžinio naudojimui“, o po žodžių „geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra“ įrašyti „vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 straipsnio 13 dalimi“.

6. Įstatymo projektu XIVP-144(2) siūloma sukurti tokį teisinį mechanizmą, kurio pagrindu viešasis vandens tiekėjas tuo atveju, jei būtų pradėjęs gręžinio legalizavimo procedūras, būtų atleistas nuo visų ekonominių sankcijų, kylančių už Žemės gelmių registre neregistruoto ar registruoto, tik neturinčio nurodyto aktualaus savininko duomenų, gręžinio naudojimą. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Įstatymo projekto XIVP-144(2) 8 straipsnį papildyti 5 dalimi, nurodant, kad „Šio įstatymo nuostatos gręžinio legalizavimo laikotarpiu atleidžia viešojo vandens tiekėją nuo ekonominių sankcijų, kylančių už reguliuojamosios veiklos sąlygų pažeidimus, kurios nurodytos Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 punkte.“.

7. Geriamojo vandens tiekimo įstatymo projekto Nr. XIVP-146(2) 3 straipsnyje, Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 straipsnio 6 dalyje nurodoma, kad geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūra, kuri nuosavybės teise priklauso kitiems asmenims ir yra reikalinga bei tinkama viešajam geriamojo vandens tiekimui ir (arba) nuotekų tvarkymui, ir (arba) paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūra, kuri nuosavybės teise priklauso kitiems asmenims ir yra reikalinga bei tinkama paviršinių nuotekų tvarkymui, turi būti savivaldybės institucijos iniciatyva iki 2023 m. gruodžio 31 d. perduodama savivaldybei arba viešajam geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui ar paviršinių nuotekų tvarkytojui vadovaujantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų išpirkimo tvarkos apraše nustatyta tvarka. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 straipsnio 6 dalyje numatytas visos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros perdavimas, dėl to gali būti neįmanoma geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros perėmimo proceso baigti iki 2023 m. gruodžio 31 d., todėl siūlytina Geriamojo vandens tiekimo įstatymo projekto Nr. XIVP-146(2) 3 straipsnyje numatyti, kad geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūra, kuri nuosavybės teise priklauso kitiems asmenims ir yra reikalinga bei tinkama viešajam geriamojo vandens tiekimui ir (arba) nuotekų tvarkymui, ir (arba) paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūra, kuri nuosavybės teise priklauso kitiems asmenims ir yra reikalinga bei tinkama paviršinių nuotekų tvarkymui, turi būti savivaldybės institucijos iniciatyva iki 2027 m. gruodžio 31 d. perduota savivaldybei arba viešajam geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui ar paviršinių nuotekų tvarkytojui vadovaujantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų išpirkimo tvarkos apraše nustatyta tvarka.

Aplinkos ministras